

เทศน์เช้า วันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

หัวใจมันถึงสำคัญ เวลาเห็นเด็กใหม่ เด็กเวลาเอาของมาให้พระมันก็ไม่รู้เรื่องนะ เด็กนี้ให้พระให้ทำไม เวลาโลกเขาคิดอย่างนั้นนะ นี่คนเหมือนกัน หลวงตาพูดประจำ เราอยู่กับหลวงตานั้น ถ้าครูบาอาจารย์เราไม่ดีกว่าเรา เราจะไหว้ท่านทำไม เราไหว้ตัวเราเองดีกว่า เราก็คือเป็นคนนะ พระก็คนคนหนึ่ง เราก็คือคนหนึ่ง ทำไมคนต้องไหว้คนล่ะ ไหว้คนเพราะอะไร เพราะเขามีศีลธรรม เขามีศีล เขาประกาศตน

สมมติสงฆ์ สงฆ์โดยสมมตินะ เวลาเรื่องของฆราวาสมีความเสมอภาคไปทั้งหมด แต่เวลาเป็นผู้มีศีล ผู้เป็นพระ อย่างเช่นเรานี้ใครๆ ก็ติเตียนนะ ติเตียนตรงไหน ติเตียนว่าทำไมอภรณ์รุนแรงขนาดนั้น แสดงออกมันมีแต่ความรุนแรง

ความรุนแรง ไข่ ความรุนแรงถ้าพูดถึง เหมือนกับกระแสน้ำ เวลาน้ำเขื่อน เราเปิดเขื่อนมาลี มันก็จะไหลแรงของมันทั้งนั้นแหละ ความรุนแรงอย่างนี้มันเป็นความรุนแรงของที่น้ำเปิดจากเขื่อนออกมา สิ่งต่างๆ แต่ถ้าความรุนแรงของกระทำ เห็นไหม ดูพายุ เวลาพายุมันปั่นป่วน มันพัดทำลายบ้านเรือน มันก็เป็นความปั่นป่วนเหมือนกัน มันทำลายเหมือนกัน อันนั้นมันเป็นพายุ มันมีแรงลมของมันแล้วมันทำลาย แต่เวลาเขื่อนมันปล่อยออกมา มันได้พลังงานไฟฟ้าด้วย มันได้การทำเกษตรกรรมด้วย

อันนี้ก็เหมือนกัน ความรุนแรงที่เห็นสภาวะแบบนั้น นี่คือนักที่มีศีล ผู้ทรงธรรมไง ถ้าผู้ทรงธรรมอันนี้มันจะเป็นประโยชน์ แต่โลกมันมองตรงนี้ไม่ออก ในเมื่อถ้าเรามองตรงนี้ไม่ออก มันก็เลยว่สิ่งใดก็เป็นกิเลสทั้งหมด สิ่งใดก็เป็นกิเลสทั้งหมด... ไข่ มันเป็นกิเลสถ้าเรามีกิเลสอยู่

เวลาเราศึกษาปริยัติ คำว่า “ปริยัติ” ถ้าเราศึกษาเข้าไปแล้ว เขาบอกว่า เราอ่านหนังสือนะ เขาบอกเลย ในกลุ่มของเถรวาทนี้มีแต่การท่องจำ ในของมหายานเขามีการคิดนอกกรอบ การคิดนอกกรอบแล้วเขาคึกคะนอง เขาคึกคักในการใช้ปัญญาของเขา อย่างความคิดของอย่างวัตถุดิบ เพราะวัตถุเห็นสภาวะแบบนั้น

แต่ถ้าเป็นเถรวาท เราคิดถึงว่า นี่ปริยัติ ปริยัติคือกรอบของมันก่อน เราต้องมีกรอบ ก็คือเหมือนกับนักวิทยาศาสตร์ เราจะคิดต่างๆ เราต้องมีทฤษฎีก่อน ในทฤษฎีในกฎของฟิสิกส์ต่างๆ เรารู้กฎแรงโน้มถ่วง เราจะรู้กฎของมัน แล้วเราต่อยอดของมันขึ้นไปไง นี่ปริยัติ คือการศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทฤษฎีแรงโน้มถ่วงต่างๆ เรื่องความโลกลกลม โลกแบน ทฤษฎีของมันมีสภาวะแบบนั้น แล้วเรากำหนด การกำหนดนี่เราเป็นปฏิบัติไง เวลาเรากำหนด เราปฏิบัติ เราใคร่ครวญของเรา นี่ภาคปฏิบัติ

การปฏิบัติก็คือการใคร่ครวญ คือการคิดโดยการคิดเป็นทำเป็น ไม่ใช่การท่องจำ

ถ้าการท่องจำนะ เขาบอกเลยว่าสังคมของเถรวาทในเมืองไทย ในเขมร ในลาว ในพม่า สังคมเถรวาทมีแต่การท่องจำกัน แต่ในมหายาน ญี่ปุ่น จีนเจริญมาก เกาหลีใต้เจริญมาก ความเจริญของเขาว่านั้นคือความเจริญของเขาเพราะว่าอะไร เพราะเขาเป็นมหายาน สิ่งที่เป็นมหายานมันเป็นอาจารย์วาท การคิดไม่ติดในกรอบ ทั้งกรอบเลย ทั้งธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นอาจารย์วาทเป็นการคิดตามกันตามกันมา ความเห็นอย่างนั้น

แต่ในการปฏิบัตินะ ให้พระด้วยกันเขาศึกษา เห็นใหม่ สังเกตได้ใหม่เวลาพระจากเมืองจีนมา พระจากใต้หัวนมา มาเฝ้าองค์สมเด็จพระสังฆราช เขาจะกราบด้วยความอะไร? เขาจะมีความละเอียดใจ เขาจะรู้ว่าเขาเป็นพระจริงหรือพระปลอมใจ ถ้าเขาเป็นพระจริง มันต้องมีศีล ความประพฤติธรรมวินัยมันต้องมี เราถึงบอก คนต้องกราบคนเพราะอะไรล่ะ เพราะคนอีกฝ่ายหนึ่งดีกว่า เขาทำได้ดีกว่าเรา เขายับยั้งชั่งใจของเขาได้ เขายังคับตัวของเขาเองได้ เขาระงับอารมณ์ของเขาได้ เขาทำของเขาได้

เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงปฏิญาณตนไงว่า เวลาท่านเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา เราสิ้นกิเลส เราไม่เคยบอก เตือนบัญญัติวัคคีย์ เพราะบัญญัติวัคคีย์อุปฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดเวลา เพราะต้องการให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอาทฤษฎี เอา

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาสอนปัญญาจักขีย์ แต่ขณะที่อยู่ด้วยกัน ๖ ปี พระพุทธเจ้าไม่ได้เคยสอนเลย

แต่เวลาจะไปสอน ที่ป่า ที่บอกว่าพระพุทธเจ้าบอกจะมา นี่ไม่ยอมรับไง เพราะว่าเห็นว่ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าน้อมกลับไปฉันอาหารก่อน ถือว่าเป็นคนมักมาก แล้วจะมาสอนอะไรเรา ธรรมะจะเกิดอย่างนี้ได้อย่างไร ธรรมะต้องเป็นแบบว่าต้องพยายามกฏจีเพื่อพยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นมา แล้วกลับไปมักมากจะได้ประโยชน์อะไร

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “เธอเคยได้ยินไหมว่าเราเป็นพระอรหันต์ อยู่ด้วยกัน ๖ ปีไม่เคยพูดคำนี้เลยใช่ไหม ถ้าพูดคำนี้แล้วให้ลงใจแล้วให้ฟัง”

เห็นไหม ผู้ที่ใจที่มันสะอาดบริสุทธิ์ มันวิธีการของมันไง วิธีการที่ภาวนามยปัญญาจะเกิดขึ้นมา เวลาปัญญาเราเกิด ทุกคนจะคิดว่ามันเกิด เรามองเด็กๆ เราคิดเลขนะ เวลาเรามองเด็กๆ เด็กๆ ก็เป็นสภาวะแบบนั้น แล้วเรามองคฤหัสถ์ก็เหมือนเด็กๆ ใจ ความคิดของคฤหัสถ์เป็นความคิดเล็กๆ ความคิดแบบวิทยาศาสตร์ ความคิดแบบวัตถุนิยม ความคิดแบบเรื่องของโลกเขา เขาจะคิดความคิดแบบนั้น แล้วเวลาเขาปล่อยความคิดของเขาไป เวลาเขาใช้ความคิดของเขา ใคร่ครวญความคิดของเขาแล้วเขาปล่อยวางที่หนึ่ง เขาจะมีความสุข เขาจะมีความร่วมเย็นใจของเขา เพราะอะไร

เพราะเขาแบกภาระรุงรังเอาไว้มาก เวลาเขาปลดเบื่องภาระรุงรังเขาจะมีความสุข เขาคิดว่านั่นเป็นธรรมนะ เขาคิดว่านั่นเป็นธรรม เหมือนความคิดเด็กๆ เลย เรามองความคิดของคฤหัสถ์เป็นความคิดเด็กๆ จะมีความรู้ขนาดไหนก็เป็นความคิดเด็กๆ เพราะความคิดตามทฤษฎีอย่างนั้นมันไม่เกิดความคิดในตัวมันเอง ในการภาวนามยปัญญาคือภาคปฏิบัติที่แบบว่าต้องคิดนอกกรอบ ต้องคิดแบบไม่ท่องจำมา ต้องเป็นความเห็นของใจดวงนั้น ถ้าเป็นการท่องจำมานั้นมันก็เป็นการท่องจำธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่เขาบอกเถรวาทเป็นอย่างนั้นๆ อยู่

เถรวาทเป็นอย่างนั้นอยู่ไง นี่เป็นเรื่องของกรอบ แต่เป็นเรื่องของใจที่คนรู้จัก เหมือนทหารเขาจะยอมรับทหารที่ออกรบที่มีเขาวนัมีปัญญาที่สามารถทำลายข้าศึกได้ หมอจะยอมรับหมอที่ผ่าตัดได้ดีกว่า หมอที่มีปัญญามากกว่า หมอในการผ่าสมองในเมืองไทยมีกี่คน เห็นไหม การเปลี่ยนหัวใจ การเปลี่ยนไต คนที่ทำได้ ที่มงานที่ทำได้มีกี่คณะ หมอเขายังจำเลย่านายแพทย์

คนไหนที่สามารถเปลี่ยนไตได้ นายแพทย์คนไหนสามารถที่จะเปลี่ยนหัวใจได้ ในวงการพระก็เหมือนกัน ถ้าในวงการพระนี่พระเจ้าจะดูออกกัน

แต่ในเมื่อเป็นคฤหัสถ์ ความเห็นของเรา เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกเลย นี่อาบัติ อาบัติหยาบของพระห้ามเอามาพูดให้มราวาสฟังเพราะอะไร เพราะจะแบ่งแยกออกไป ระยะห่างระหว่างบริษัท ภัตตาคาร ภัตตาคาร อุบาสก อุบาสิกา ระยะห่างๆ ขนาดไหน ห่างเพื่อความเคารพ ถ้ามีความคลุกคลี มีความเคยชิน ความเคยชิน ถ้าความเคยชิน ความเคยชินกิเลสมันจะเจาะเข้าไปให้ตรงนั้น ถ้าเรามีความเคยชิน มีความนอบใจ มันจะเป็นไปไม่ได้ เราต้องตื่นตัว

เวลาครูบาอาจารย์ถึงบอก เวลาทำประพฤติกปฏิบัติ แต่ความคิดเล็กๆ เขาบอก ทำไม่ต้องทำให้ตัวลำบากเปล่า...ไม่เป็นความลำบาก เวลากิเลสมันทำความเจ็บปวดในหัวใจ มันมีความลำบากมากกว่านั้น เวลาชีวิตของเราต้องพลัดพรากจากกันจะมีความลำบากมาก ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันเป็นเครื่องมือ ในห้องผ่าตัดเวลาเจ็บไข้ได้ป่วย เวลาผ่าตัดมันต้องผ่าตัดมันต้องทำลายกัน ทีนี้เวลาเราจะประพฤติกปฏิบัติ สิ่งที่เราจะผ่าตัด เราจะทำลายผลของเรา เราบอกทำไม่ได้ มันทำไม่ได้ มันเป็นอรรถกถาญาณุโยค แล้วเราสามารถผ่าตัดได้อย่างไร เราไม่สามารถกรีดเนื้อของเราเข้าไปเพื่อจะผ่าตัด ตัดไส้ดึงออก เราไม่กล้าตัดทิ้ง เราว่าเป็นอรรถกถาญาณุโยค เพราะอะไร

เพราะความคิดของเรา เราไม่เคยเห็นสภาวะแบบนั้น สิ่งที่เป็นไปของมัน ถึงว่าเวลาเราประพฤติกปฏิบัติเข้าไปมันถึงจะมีสภาวะแบบนั้น เวลามันไม่เป็นอรรถกถาญาณุโยค เพียงแต่เราไม่มีความคุ้นชิน ต้องตื่นตัว เหมือนไก่ป่า ไก่ป่ามันต้องตื่นตัวนะ แล้วไก่ป่า ความเป็นอยู่ของมัน เพราะมันอยู่ตามธรรมชาติของมัน มันหากินของมัน มันถึงอหังการของมัน เวลามันเข้ามาอยู่ในบ้านในเมืองมันไม่ยอมกินอาหารนั้นนะ หัวใจมันอหังการขนาดที่ว่าคนที่ไปเอาไก่ป่ามาเลี้ยงบางตัวมันจะไม่ยอมกินอาหาร มันจะไม่ยอมกินน้ำ อจจนมันตายไปเพราะมันต้องการดำรงชีวิตของมันอยู่ในป่า เห็นไหม มันไม่ต้องการดำรงชีวิตของมันอยู่ในบ้าน

แต่เราไปดูฟาร์มไก่ของเขาสี ไก่เป็นหมื่นเป็นล้านๆ ตัว มันก็อยู่ของมันตามธรรมชาติอย่างนั้น มนุษย์ก็เป็นอย่างนี้ไง ต้องการความสะดวกสบาย ต้องการสิ่งที่ว่าอำนวยความสะดวก คิดแต่ว่าสิ่งนี้เราขาดแคลน แล้วเราจะหาความสุขของเราด้วยความดำรงชีวิตของเรา ปัจจัย ๔ เครื่อง

อาศัยนะ ถ้าเราอาศัยสิ่งนี้เป็นเครื่องอาศัยอย่างนั้น แต่เวลาไก่อ้ำมันอยู่ในป่า มันไม่กินนะ ให้กิน มันก็ไม่กิน น้ำ มันก็ไม่กิน ข้าว มันก็ไม่กิน มันอดจนตาย

เพราะเราเห็นมากับตาแล้ว เราอยู่ในป่า แล้วมีโยมเขามาจับไก่อ่าไปเลี้ยงนะ แล้วเขาเอามาปล่อยในป่า เพราะเขามาจับตอนกลางคืน แล้วมันเอาไปครอกหนึ่ง มันอดอาหารจนตายต่อหน้าเขานะ แล้วตัวที่เหลือเขาบอกว่าเอามาคืนมัน เพราะใจเราดำกว่ามันนะ ใจเราไม่สามารถจะเอามันไว้ได้ เพราะมันไม่กิน ต้องเอากลับมาปล่อยไว้ในป่า เห็นไหม มันเป็นอย่างนั้นมา แล้วเราเห็นมากับตาเลย สิ่งที่ใจของมันที่สูงกว่า ใจของเราเป็นมนุษย์เรายังอ่อนกว่ามันนะ เรายังต้องเห็นใจมัน เอามันกลับปล่อยไว้ในป่า

นี่เหมือนกัน ในการไม่คุ้นชินกับกิเลส ในการตื่นตัว วัตรปฏิบัติทาง เราเห็นทำไมพระองค์ต้องทำตัวเคลื่อนไหวกันรวดเร็วขนาดนั้น เพราะถ้าทำอย่างนี้เป็นนิสัยเป็นเคยชินแล้ว เหมือนกับทางโลก โอกาสไง ถ้าใครมีโอกาส คนนั้นจะมีโอกาสได้ทำงาน คนที่ไม่มีโอกาส ปิดโอกาสของเขาเลย จะไม่มีสิ่งใดที่เขาจะได้ประโยชน์จากสิ่งนั้นเลย

นี่ก็เหมือนกัน โอกาสชีวิตของเราเองไง ถ้าเรามีโอกาสชีวิตของเราเอง เราเคลื่อนไหวของเราเอง เพื่อจะให้เราตื่นตัวตลอดเวลา จะไม่ให้สิ่งที่ว่าคุ้นชิน คือความสะดวกสบาย ความมั่งง่าย ความพอใจของกิเลสที่มันจะเข้ามาคลุ้มคลั่งหัวใจใจ เราทำอย่างนี้ได้ ทำไมเราต้องมาลำบาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกแล้วว่าอย่าอึดติดกิลมถานุโยค

อึดติดกิลมถานุโยคขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในสมัยพุทธกาลนะเขาทำรุนแรงกว่าเรานี้หลายร้อยเท่าหนัก ยืนอยู่จนปลวกท่วมถึงเอวนะ ยืนอยู่นะ กำมือไว้จนเล็บทะลุฝ่ามือไปนะ นั่นนะอึดติดกิลมถานุโยค เพราะมันทนไว้เฉยๆ แต่มันไม่มีความคิด คือสิ่งที่เป็นปัญญาชำระกิเลส สิ่งที่เขาทำกันขนาดนั้นนะ ยืนเท้าเดียว กินอากาศ ยืนอย่างนั้นนะ มนุษย์ทำได้อย่างนั้นจริงๆ นี่อึดติดกิลมถานุโยค

แต่ในการมัชฌิมาปฏิปทา วัตรปฏิบัติ การออกบิณฑบาต วัตรในโรงทาน วัตรในโรงฉัน วัตรในกุฏิวัตร วัตรในห้อง นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนหมดคนนะ แม้แต่การขบการฉัน การกบการฉันไม่ฉันดั่งจู้บๆ ไม่ชดไม่อะไร เพื่ออะไร? เพื่อมารยาท เพื่อความเป็นไปของสังคม สิ่งที่ตั้งคม เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนถึงความเป็นอยู่นะ แม้แต่นอน นอน

ต้อง ๔ ทุ่มให้นอน ถึงตี ๒ แล้วลุก ก่อนห้าวคำให้เดินจงกรมก่อน ให้ภาวนาก่อน แล้วนอนพอพัก ร่างกายเท่านั้น ตี ๔ แล้วให้ลุกขึ้นมาแล้วให้ภาวนาต่อไป เห็นไหม นี่ตื่นตัวตลอด

ถ้าเราเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กติกาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ นะ แล้วเรายึดนี้เป็นปฏิปทาเครื่องดำเนินนะ เราจะไปไหน หัวใจมันจะไม่พันกิเลสไปได้ได้อย่างไร ถ้าเรามีความจงใจแล้วเราทำอยู่ แต่ใจมันไม่ทำไง มันไม่ทำแล้วมันไม่เชื่อ แล้วเห็นคนที่กระทำแล้วว่า “อย่างนี้กิเลสมันหลอกเพราะมันเป็นอัตตกิลมถานุโยค เราบวชแล้ว เราสบายๆ”...อันนี้มันไก่อ บ้าน มันนอนอยู่ในกรงรอให้เขาเชือดใจ เอาไปโรงฆ่าสัตว์มันก็บไซไซใหม่ แต่ใจมันรอให้กาลเวลา เชือดใจ เพราะเวลาเราต้องตายไป อายุขัยเราต้องหมดไป มันรอให้กิเลสเชือด กิเลสปิดโอกาสของเราออกทั้งหมดเลย เพราะเราสนใจกับกิเลสใจ

แต่ถ้าเราตื่นตัวตลอด เรามีโอกาสจะทำลายกิเลส ถ้าเรามีวาสนา ถ้าเราทำโดย มัชฌิมาปฏิปทา ทำโดยความเป็นจริงของภาวนามยปัญญา เกิดจากการภาวนา นี่ไงทำนอกกรอบ อย่างนี้ไง ในถรวาทเราก็เป็นการประพฤติปฏิบัติ เป็นการคิดใคร่ครวญในการทำชำระกิเลส เหมือนกัน ไม่ใช่ความคิดแบบนั้น นั่นเขาเห็นโลกเป็นใหญ่ใจ โลกเป็นใหญ่

เวลาเราเป็นครูบาอาจารย์ เขาสละแม่แต่พรหมจรรย์ของเขายังไม่ได้ เขาสละแม่แต่ครอบครัวของเขายังไม่ได้ แล้วเราทำไมยังไปเชื่อเขาละ ในการก่อสร้าง ในการสิ่งต่างๆ โลกนี้ โลกเขาเจริญมากนะ แม้แต่วิทยาศาสตร์เขาคิดถึงว่าส่งกระสวยอวกาศไปนอกโลกได้ พระทำได้ ใหม่วั้นไว้แต่พระที่ประพฤติปฏิบัติจนได้สมบัตินะ มันจะไปไหนเรื่องของมิติมันจะไปได้หมด ละ แม่แต่สวรรค์ แม่แต่อินทร์ แต่พรหม มันจะไปได้หมด มันจะรู้ดีกว่าวิทยาศาสตร์มากเลย แต่ เฉพาะเป็นบุคคล มันไม่เป็นวิทยาศาสตร์ ที่กระสวยอวกาศถ้าใครมีเทคโนโลยีทำได้หมด

แต่การประพฤติปฏิบัติมันเป็นปัจจัยตั้ง มันเป็นใจดวงนั้นถ้ามันเป็นได้จริงนะ ถ้าเป็นไป ไม่ได้จริง เป็นมหาโจร เป็นการจามา เป็นการรอด เป็นการรอดอ้าง สิ่งนั้นไม่เป็นประโยชน์ มันมี แต่ความเพิ่มพูนกิเลสว่าตัวตนใหญ่มาก ตัวตนมีความรู้ แต่ผู้ที่มีธรรม ผู้ที่มีหัวใจเขาพิสูจน์ เขา ทดลองนะ แม่แต่หลวงปู่ขาวก็เหาะได้ แม่แต่หลวงปู่แหวนก็เหาะได้ เพราะหลวงปู่เจี๊ยะท่านเคย อยู่แล้วพูดให้ฟังหมด ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเขาจะทดสอบว่ามีจริงหรือเปล่า ทำได้จริงหรือเปล่า ทำ ทดสอบไว้เป็นปัจจัยตั้งกับใจดวงนั้น สิ่งนี้มันทำได้แล้วมันอยู่ในหัวใจ แล้วมันจะเกรงกลัวกับ อะไรละ

ในจักรวาลนี้ ในความเป็นไปของโลกเขาทำอะไรกันได้? เขาทำอะไรกันไม่ได้เลย แล้วใจของเราเป็นผู้ทำได้ทั้งหมด เราเข้าใจเรื่องภาวนามยปัญญาทั้งหมด แล้วเราเข้าใจเรื่องหัวใจทั้งหมด แล้วเราจะไปตื่นตื่นกับโลกได้อย่างไร โลกนี้เป็นเรื่องของความจอมปลอมสมมติชั่วคราวชั่วคราวเท่านั้น แต่หัวใจเป็นความจริงทั้งหมดแล้วสามารถชำระ

การคิดแบบเถรวาท การคิดแบบตามครูบาอาจารย์ใด เดินตามธรรมวินัย ถ้าหัวใจมีธรรมและวินัยในหัวใจนี้มันจะทำให้เราประเสริฐขึ้นมา เห็นไหม คนถึงต้องยกมือไหว้คนใด คนถึงต้องกราบคนใด เทวดาต้องมาฟังธรรมขององค์หลวงปู่มั่น ใจ เทวดา อินทร์ พรหม ต้องมาฟังธรรมของหลวงปู่ชอบ ฟังธรรมของหลวงปู่ฝั้น ใจ ทำไมมาฟังธรรมล่ะ? เพราะเขาเข้าใจเรื่องชีวิตปกติของเขา แต่เขาไม่เข้าใจเรื่องอริยสัจ เขาไม่เข้าใจเรื่องการเคลื่อนไปของปัญญาในหัวใจที่มันเคลื่อนอย่างไร สิ่งที่มันเคลื่อนไป แล้วมันชำระกิเลสอย่างไร เห็นไหม นี่คนถึงต้องไหว้คน คนเพราะอีกคนคนหนึ่งเขาประพฤติปฏิบัติจึงเห็นความเป็นไปของโลก คือธรรมเหนือโลก

ในวงของเถรวาทเราเขาว่าอย่างนั้น เราดูหนังสือเขาว่าอย่างนั้นเลยนะ ว่าวงเถรวาทในการท่องจำเท่านั้น แล้วเป็นการท่องจำไม่เป็นประโยชน์ ไม่เหมือนมหายานที่เขาคิดของเขา คิดของออกไปจากไม่มีการท่องจำ คือเกิดจากปัญญาของเขา ใจ นั่นเขาคิดของเขา แต่ในเมื่อพระในญี่ปุ่น พระในเมืองจีนเวลามาเมืองไทย ทำไมเขาว่าพวกเรารักษาสัจไว้ได้ล่ะ รักษาธรรมวินัยไว้ได้ ครูบาอาจารย์ประพฤติปฏิบัติได้ แล้วถ้าพูดถึงภาวนา ทำไมฝรั่งมาบวชในเมืองไทยล่ะ ทำไมฝรั่งทำไมไม่ไปบวช ไม่ไปศึกษาในมหายานล่ะ? เพราะเขาเข้าไปศึกษาทางวิทยาศาสตร์แล้วมันพิสูจน์แล้วมันเป็นที่ว่าอย่างมากที่สุดก็เป็นเรื่องของสมาธิ อย่างมากที่สุดก็เป็นเรื่องของสมณะ ใจ

อย่างทางทิเบต เห็นไหม ตายแล้วเกิดไปไหน ตามแต่ตามลามาว่าตายแล้วไปเกิดใหม่ เกิดใหม่ เห็นไหม สิ่งอย่างนี้ มันเหมือนสิ่งที่สมัชชามัชฌิมะไฟรเขาก็ทำได้ แต่ในเรื่องระลึกอดีตชาติได้ แต่ถ้ามาเถรวาทเรา มันจะเข้าใจเรื่องของมรรค ใจ เพราะมันไม่ทิ้งเรื่องของมรรค

“สุภัททะ เธออย่าถามให้มากไปเลย ศาสนาไหนไม่มีมรรค ถ้ามันข้ามมรรคอันนี้ มันจะเข้าถึงผลอันนี้ ใจ” ฝรั่งเขาศึกษาแล้วเขาถึงมาบวชสายเถรวาทรามหาศาลเลย ครูบาอาจารย์จะมีพระฝรั่งเกือบทุกวัด มีพระฝรั่งมาศึกษา นี่เพราะเขาพิสูจน์ ใจ คนที่มีปัญญา คนที่เข้ามาไฝหาเขาจะรู้ของเขา

แต่คนที่ไม่เข้ามาทางปัญญา คนที่เข้าถึงทางวัตถุ คนที่เข้าถึงความเจริญของโลก ความ
เจริญของโลกกับความเจริญของธรรม ความเจริญของความสุขในหัวใจ กับความเจริญของสิ่งที่ว่า
เรื่องของโลก แต่หัวใจเราร้อนต่างกัน นี่เราต้องใคร่ครวญอย่างนี้ แล้วเราจะไม่ตื่นไปกับความเห็น
ของเขา เอวัง